

Natuurtoets

Fietspad Aalden

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN

projectnummer 470317.100
definitief revisie 00
29 maart 2022

Natuurtoets

Fietspad Aalden

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN

projectnummer 470317.100

definitief revisie 00
29 maart 2022

Auteurs

R.T. Vermoolen

Opdrachtgever

Gemeente Coevorden
Kasteel 1
7741 GC COEVORDEN

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	gecontroleerd	vrijgave
	definitief	P. de Hoop	

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Projectvoornemen	2
1.3	Doel en onderzoeksvragen	3
1.4	Leeswijzer	3
2	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	4
2.1	Algemeen	4
2.2	Soortbescherming	4
2.3	Gebiedsbescherming	5
2.3.1	Natura 2000	5
2.3.2	Provinciaal beleid	5
2.3.3	Bescherming van houtopstanden	6
3	Methodiek	7
3.1	Algemeen	7
3.2	Bureauonderzoek	7
3.3	Terreinbezoek	8
3.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	8
4	Resultaten	9
4.1	Gebiedsbeschrijving	9
4.2	Beschermde soorten	11
4.2.1	Resultaten bureauonderzoek	11
4.2.2	Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen	12
4.2.3	Samenvatting beschermde soorten	16
4.3	Beschermde gebieden	17
4.3.1	Natura 2000-gebieden	17
4.3.2	Natuurnetwerk Nederland	17
4.3.3	Bescherming van houtopstanden	18
5	Toetsing	20
5.1	Effectbepaling plan	20
5.2	Toetsing effect op beschermde soorten	20
5.2.1	Overige algemene broedvogels	20
5.2.2	Vleermuizen	20
5.2.3	Eekhoorn	21
5.2.4	Conclusie beschermde soorten	22
5.3	Effecten op beschermde gebieden	23
5.3.1	Effecten op Natura 2000-gebieden	23
5.3.2	Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	23
5.3.3	Bescherming van houtopstanden	23
6	Bronnen	24

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Conclusies en advies

De gemeente Coevorden is voornemens om ten noordwesten van Aalden een fietspad aan te leggen. Het project kan worden uitgevoerd indien de werkzaamheden niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming en het beleid van het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedsfeer van het projectgebied en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets. Tevens is aangegeven of volgens de Nederlandse wetgeving vervolgstappen aan de orde zijn.

Conclusies: Beschermde soorten

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het projectgebied:

- *Overige algemene broedvogels (mogelijk nestplaatsen in projectgebied en directe omgeving);*
- *Vleermuizen (mogelijk verblijfplaatsen en (essentieel) foerageergebied in projectgebied en directe omgeving);*
- *Eekhoorn (waarschijnlijk (in gebruik zijnde) nestplaatsen in projectgebied en directe omgeving);*
- *Grote bosmuis (mogelijk essentieel leefgebied w.o. verblijfplaatsen in projectgebied en directe omgeving).*

In Tabel 0.1 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende plan. Aangegeven is of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming en onder welke voorwaarden het plan uitvoerbaar is.

Tabel 0.1. Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in projectgebied?	Is er sprake van een overtreding?	Is een ontheffing noodzakelijk	Is het plan uitvoerbaar?
Overige algemene broedvogels	Mogelijk nesten in directe omgeving projectgebied	<i>Nee, mits maatregelen worden genomen om verstoren van broedgevallen te voorkomen</i>	<i>Nee</i>	<i>Ja</i>
Vleermuizen	Mogelijk verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroute aanwezig	<i>Mogelijk, nader onderzoek is nodig om aanwezigheid in gebruik zijnde verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied uit te sluiten</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>De verwachting is dat de ontheffing verleend wordt met aanvullende maatregelen</i>
Eekhoorn	Eekhoornnesten aanwezig, mogelijk in gebruik	<i>Mogelijk, nader onderzoek is nodig om in gebruik zijnde verblijfplaatsen uit te sluiten</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>De verwachting is dat de ontheffing verleend wordt met aanvullende maatregelen</i>

Grote bosmuis	Mogelijk verblijfplaatsen aanwezig	Mogelijk, nader onderzoek is nodig om essentieel leefgebied uit te sluiten	Mogelijk	De verwachting is dat de ontheffing verleend wordt met aanvullende maatregelen
---------------	------------------------------------	--	----------	--

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage 1 staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Conclusies: Beschermde gebieden

Binnen het invloedsgebied van het projectgebied komen Natura 2000-gebieden voor. Deze Natura 2000-gebieden liggen buiten het invloedsgebied van alle storingsfactoren, zoals verdroging of geluid- en lichtverstoring, met uitzondering van verzuring en vermessing als gevolg van stikstofdepositie. Als gevolg van het project is enkel een toename van stikstofdepositie te verwachten tijdens de aanlegfase. Sinds 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurherstel in werking getreden, waarbij alle aanlegactiviteiten voor wat betreft stikstofdepositie zijn vrijgesteld van de Wnb-vergunningplicht.

In het projectgebied is geen NNN aanwezig. Er komt ook geen NNN voor binnen de invloedsfeer van het projectgebied. Er is zowel van indirecte als directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. (Significant) negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is daarom geen noodzaak voor vervolgstappen of een uitgebreidere toetsing.

In het projectgebied zijn houtopstanden beschermd onder de Wet natuurbescherming aanwezig. Voor het kappen van bomen binnen deze houtopstanden geldt een meldingsplicht. Een melding over de kap dient te worden gedaan bij de provincie Drenthe. Ten gevolge van de kap van beschermde houtopstanden geldt tevens een compensatie/herplantingsplicht. Zie ook Tabel 1.

Tabel 0.2. Overzicht conclusies en vervolgstappen gebiedsbescherming.

	Natura 2000	NNN	Beschermde houtopstanden Wnb
Aanwezig binnen de invloedsfeer?	Ja	Nee	Ja
Effecten?	Mogelijk toename stikstofdepositie tijdens aanleg fietspad	Nee	Ja
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Nee, vrijstelling Wnb-vergunningplicht	Nee	Ja, melden van kap bij provincie Drenthe en compensatie/herplantingsplicht
Is het plan uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Ja	Ja	Ja?

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

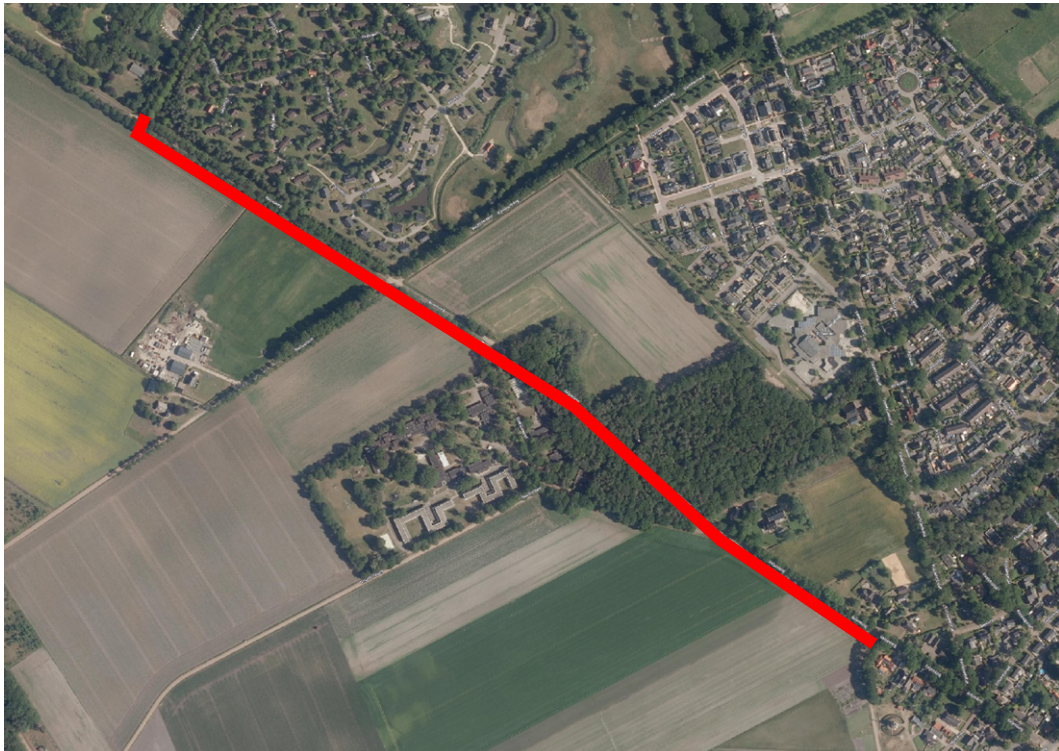
De gemeente Coevorden is voornemens om ten noordwesten van Aalden een fietspad aan te leggen.

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven.

In Figuur 1.1 en Figuur 1.2 is de ligging van het projectgebied weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van het projectgebied (rode lijn). Bron ondergrond: PDOK.

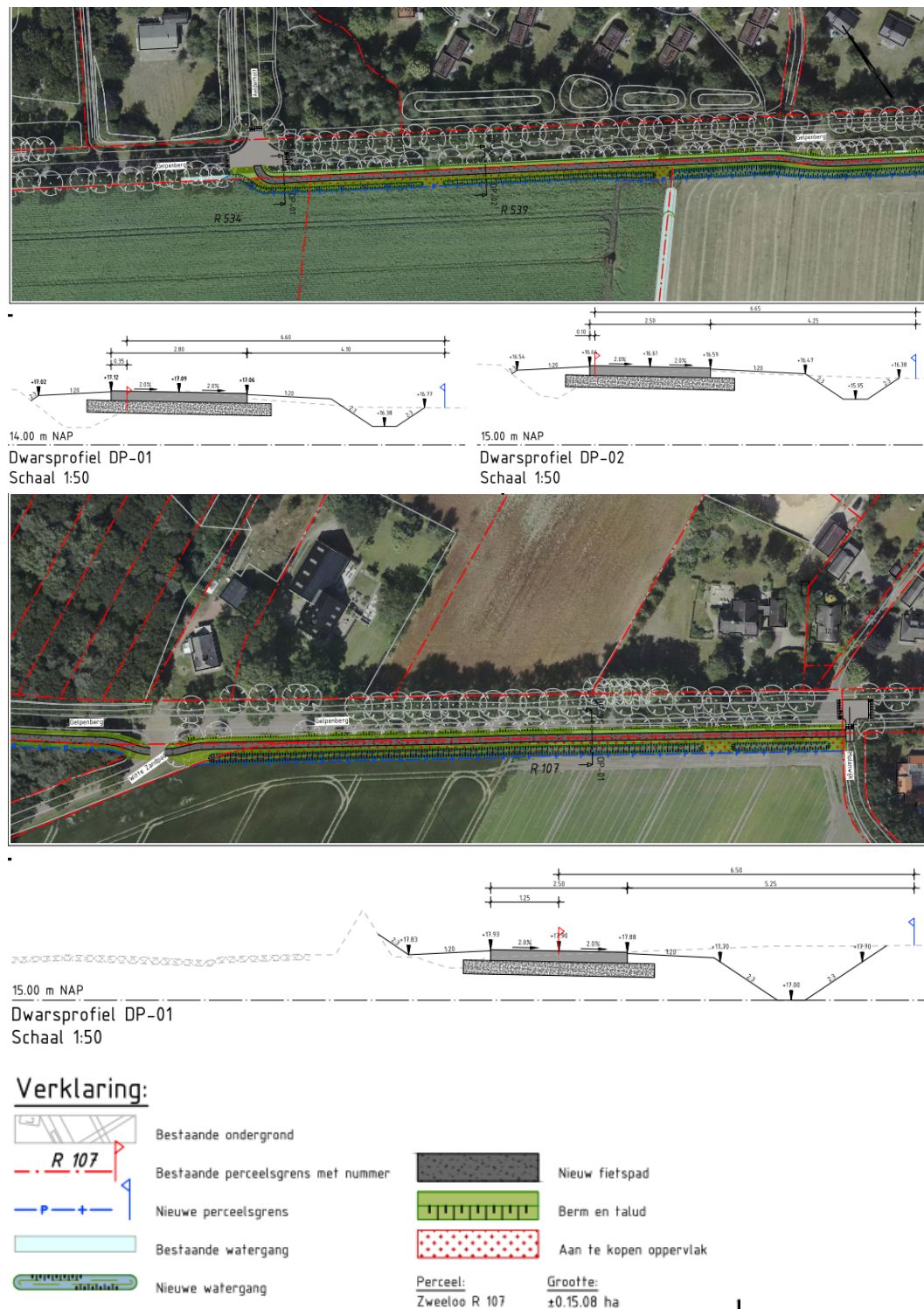

Figuur 1.2. Ligging van het projectgebied (rode lijn). Bron ondergrond: Pdok.

1.2 Projectvoornemen

De gemeente Coevorden is voornemens langs de weg Gelpenberg ten noordwesten van Aalden een fietspad aan te leggen. Het fietspad loopt van de toegangsweg van vakantiepark Landal Aelderholt in het noordwesten tot aan het pad Molenwijk aan de rand van de bebouwde kom van Aalden.

Zie Figuur 1.3 voor de verbeelding van het voornemen de schetsontwerpen voor respectievelijk het meest westelijke en oostelijke deel.

Figuur 1.3. Uitsnede voorlopig ontwerp fietspad meest westelijk en oostelijk deel projectgebied.

Het fietspad wordt aan de zuidzijde van de weg aangelegd en wordt 2,5 - 3 meter breed.

De planning is op moment van schrijven van onderhavige natuurtoets niet bekend.

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland) en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing/vergunning noodzakelijk is. Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen activiteit? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden?
- Komen in de beïnvloedingszone van het projectgebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een uitwerking- of een compensatieplan opgesteld te worden?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- De Natuurtoets begint met de belangrijkste conclusies gedestilleerd uit de resultaten van voorliggende Natuurtoets;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het projectvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het projectgebied;
- Hoofdstuk 5 toetst de activiteiten aan de natuurwetgeving en het NNN.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen).

Per paragraaf worden tevens de beleidsregels van de provincie aangeduid die specifiek voor deze provincie (en derhalve voor voorliggend voornemen) van toepassing kunnen zijn.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten categorie 1 t/m 5 aanwezig zijn in het projectgebied.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.1 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen

mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.5 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in artikel 3.10, bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel B(1 en 2) en C van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.10 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie. Het voorgaande geldt echter niet indien de soorten zijn vrijgesteld door het bevoegd gezag.

Bij voorliggende toetsing is de provincie Drenthe bevoegd gezag. In de provincie Drenthe gelden geen uitzonderingen op de landelijk vrijgestelde soorten van artikel 3.10 onderdeel A (zie Regeling Natuurbescherming, [Bijlage 13](#)). In de provincie Drenthe geldt voor deze soorten een vrijstelling en is enkel de zorgplicht van toepassing.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Provinciaal beleid

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden. Dit is onderdeel van de actieve soortbescherming uit de Wet natuurbescherming; bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Om dit te realiseren is in de Wnb art. 1.12, lid 2 vastgelegd dat de provincies zorgen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen

natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Natuurnetwerk Nederland. Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

In Artikel 3.34 van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe (2018) staan regels opgenomen die de bescherming van het NNN in de provincie Drenthe waarborgen. Voor de natuurgebieden die behoren tot het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe (Artikel 3.35). Het 'nee, tenzij'-principe betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een zwaarwegend belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden.

Het regime ter bescherming van het NNN kent in de provincie Drenthe geen externe werking. Dit houdt in dat alleen wanneer er binnen de grenzen van het NNN gewerkt wordt, de effecten beoordeeld en eventueel gecompenseerd dienen te worden. Effecten als gevolg van de activiteiten die ontstaan op NNN-gebieden die buiten de plangrenzen liggen (externe effecten), hoeven derhalve niet gecompenseerd te worden.

2.3.3 Bescherming van houtopstanden

De Wet natuurbescherming (Wnb) geeft invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. De bescherming is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wnb. De Provincie is het bevoegd gezag. De bescherming betreft de houtopstanden die zijn gelegen buiten de bebouwde kom Wnb en die een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 m² (0,1 hectare) of bestaan uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen. De Wnb doet geen uitspraken over houtopstanden die zijn gelegen binnen de bebouwde kom of met kleinere oppervlakte dan 1.000 m². Bescherming van dergelijke houtopstanden is een taak van de gemeentelijke overheid.

De wet geldt niet voor:

- a) Houtopstanden op erven of in tuinen;
- b) Fruitbomen of windschermen om boomgaarden;
- c) Naaldbomen bedoeld als kerstbomen indien niet ouder dan 20 jaar;
- d) Kweekgoed;
- e) Uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- f) Het dunnen van een houtopstand;
- g) Het uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van biomassa (onder specifieke voorwaarden).

Voor houtopstanden groter dan 1.000 m² is veelal sprake van overlap met de gemeentelijke Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De mate van overlap kan per gemeente verschillen en is dus maatwerk. Toetsing aan de APV valt buiten de scope van de Natuurtoets.

Voor houtopstanden die zijn beschermd in de Wnb geldt een meldingsplicht bij voorgenomen velling, en in principe tevens een herplantplicht. Herplant wordt in principe ter plekke ingevuld. Onder voorwaarden kan herplant ook elders worden gerealiseerd.

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek ([paragraaf 3.2](#)) en gedurende het terreinbezoek ([paragraaf 3.3](#)) van voorliggende Natuurtoets. In [paragraaf 3.4](#) wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het plan;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het projectgebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Een aantal soorten is door de provincies vrijgesteld en zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel B en C in de bijlage). Deze zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt bij het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door het uitvoeren van een aantal zorgplicht gerelateerde maatregelen, wordt voldaan aan de zorgplicht en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Hierbij kan gedacht worden aan het rekening houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten en de manier van werken (zoals het aanhouden van vaste rijroutes en het zorgen voor vluchtmogelijkheden voor de soorten).

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het projectgebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij is nagegaan of er in de periode 2017-2022 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het projectgebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het projectgebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van LNV of provinciale digitale atlassen. Om inzicht te krijgen in de ligging van het projectgebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

3.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemde bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Op 28 februari 2022 is vanaf circa 12:15 uur een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Antea Group bij onbewolkt weer met een temperatuur van circa 7 °C. Tijdens het terreinbezoek is het projectgebied te voet belopen. Aanwezige bomen zijn bekeken met een verrekijker.

3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is, of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

4 Resultaten

In [paragraaf 4.1](#) wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het projectgebied gegeven. Vervolgens wordt in [paragraaf 4.2](#) in gegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek), waarna in [paragraaf 4.3](#) de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en het NNN in de omgeving van het projectgebied aangegeven wordt.

4.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied ligt langs de zuidzijde van de weg Gelpenberg in het buitengebied ten noordwesten van Aalden (gemeente Coevorden, Provincie Drenthe). Het projectgebied ligt in het (noord)westelijk deel in de rand van agrarische percelen. De hierin gelegen watergang kent steile oevers. Tevens bevindt zich hier een doorgaande bomenrij. In het middendeel van het projectgebied loopt het tracé door een aan weerszijden gelegen bosgebied. Dit bosgebied bestaat uit gemengd bos. Een nat deel/bospoel bevindt zich in de westrand van het bosgebied direct ten noorden van de Gelpenberg. In het (noord)westelijk deel takt het tracé van het voorgenomen fietspad aan op de toegangsweg van een vakantiepark. Dit vakantiepark ligt voor het deel tot aan de kruisende weg Nooitgedacht langs de noordzijde van de Gelpenberg. Ter hoogte van het bosgebied loopt het tracé deels door de noordrand van het AZC Zweeloo. In het (zuid)oostelijk deel loopt het tracé wederom in de rand van een agrarisch perceel, tot aan de aanhechting met het half verharde pad Molenwijk.

In Figuur 4.1 is een impressie gegeven van het projectgebied.

Figuur 4.1a. Impressie van het projectgebied.

Figuur 4.1b. Impressie van het projectgebied.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het projectgebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming alsook vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in Tabel 4.1.

Tabel 4.1. Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het projectgebied (met een straal van 2,5km) die in het NDFF door derden zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een 'X' (NDFF, 2017-2022).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Grote gele kwikstaart	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Steenuil	X		
	Kerkuil	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Roek	X		
	Slechtvalk	X		
	Sperwer	X		
	Wespendief	X		
Zoogdieren	Das			X
	Eekhoorn			X
	Otter		X	
	Steenmarter			X
	Vleermuizen**		X	
Amfibieën	Alpenwatersalamander			X
	Heikikker		X	
Reptielen	Levendbarende hagedis			X
	Ringslang			X
Insecten - Dagvlinders	Geen waarnemingen			
Insecten - Libellen	Noordse winterjuffer		X	
Vissen	Geen waarnemingen			
Planten	Geen waarnemingen			
Overige soortgroepen	Geen waarnemingen			

*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd nest uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek (paragraaf 4.2.2).

**Vleermuizen: gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het projectgebied een

(essentiële) functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 4.2.2 uiteengezet.

4.2.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen

Op basis van het bureauonderzoek en het terreinbezoek wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten in het projectgebied.

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest (categorie 1 t/m 4)

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het projectgebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Nesten van gebouwbroedende soorten (zoals gierzwaluw, huismus, kerkuil en slechtvalk) komen niet voor in het projectgebied, omdat gebouwen ontbreken. Nesten van grote gele kwikstaart komen eveneens niet voor. Deze soort broedt in beschutte oevers langs beken en rivieren. De oevers van de watergang binnen het project zijn niet geschikt als broedplaats voor grote gele kwikstaart. Tijdens het terreinbezoek is gelet op de aanwezigheid van nesten van boombewonende soorten (zoals boomvalk, buizerd, havik, ooievaar, ransuil, roek, sperwer en wespandief) in de bomen binnen het projectgebied en de directe omgeving. Tijdens het terreinbezoek zijn geen (grote) takkennesten aangetroffen die kunnen dienen als nest voor boombewonende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Tevens is gelet op holten in bomen die kunnen dienen als nestplaats voor steenuil. Er zijn tijdens het terreinbezoek geen holten aangetroffen die geschikt zijn als nestplaats voor steenuil.

Het projectgebied kan echter wel onderdeel uitmaken van het leefgebied van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten die in de wijde(re) omgeving broeden. Tijdens het terreinbezoek werd een ooievaar waargenomen op een agrarisch perceel in het (noord)westelijk deel van het projectgebied. Daarnaast werden tijdens het terreinbezoek enkele huismussen waargenomen in de bebouwde kom van Aalden, ten noordoosten van de splitsing Gelpenberg-Molenwijk. Voor deze en overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten maakt het projectgebied en directe omgeving geen essentieel onderdeel uit van het leefgebied (zoals voor huismussen dichte struiken nabij potentiële broedplaatsen die kunnen dienen als schuilgelegenheid).

Negatieve effecten op vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn op voorhand uitgesloten.

Soorten met mogelijk een jaarrond beschermd nest (categorie 5)

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het projectgebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten of aangetroffen (zoals grote bonte specht tijdens het terreinbezoek) die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Negatieve effecten op vogelsoorten met mogelijk jaarrond beschermde nesten zijn op voorhand uitgesloten.

Algemene vogelsoorten (artikel 3.1)

Het projectgebied biedt een geschikt broedbiotoop voor algemeen voorkomende soorten zoals de tijdens het terreinbezoek aangetroffen houtduiven, roodborst, merel, mezen (pimpel- en koolmees), boomkruiper, spreeuw en vink.

Gevolgen van het project op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Zoogdieren

Vleermuizen

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal soorten vleermuizen waargenomen in de omgeving van het projectgebied. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

In het voorliggende projectgebied is geen bebouwing aanwezig, de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen is hiermee uitgesloten. Binnen het projectgebied zijn wel bomen aanwezig. In twee van deze bomen bevinden zich holten die mogelijk geschikt zijn voor vleermuizen om in te verblijven, zie Figuur 4.2 hieronder. Voor de exacte locatie van deze twee bomen zie Figuur 4.4.

Figuur 4.2. Potentieel geschikte boomholten voor vleermuizen om in te verblijven.

Daarnaast kan de bomenrij langs de Gelpenberg en het bosgebied binnen het projectgebied onderdeel uitmaken van voor vleermuizen belangrijk zijnde vliegroutes en foerageergebied.

Gevolgen van het project op vleermuizen wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Overige (land)zoogdieren

Zoals blijkt uit de bureaustudie zijn de das, de eekhoorn, de otter en de steenmarter waargenomen in de omgeving van het projectgebied.

Das

De das wordt vaak in de randen van (voedselarme) natuurgebieden aangetroffen, waarbij voedselrijkere gronden buiten het natuurgebied belangrijk zijn als foerageergebied. Tijdens het terreinbezoek zijn in het projectgebied en directe omgeving (binnen de invloedssfeer van het project) geen sporen van dassen zoals burchten en/of vluchtpijpen, graafsporen, uitwerpselen en wissels aangetroffen. Daarnaast bevindt zich geen primair foerageergebied zoals voedselrijke graslanden binnen het projectgebied. Hierdoor wordt de aanwezigheid van essentieel leefgebied voor de das binnen de invloedssfeer van het projectgebied uitgesloten.

Eekhoorn

Eekhoorns komen voor in verschillende types bos, maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. De voorkeur gaat uit naar ouder bos met naaldbomen ouder dan 20 jaar of loofbomen ouder dan 40-80 jaar omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is (Zoogdiervereniging, z.d.).

Tijdens het terreinbezoek werd een eekhoorn waargenomen in het bosgebied tussen de Gelpenweg en het COA. Deze bevond zich nabij grove dennen met eekhoornnesten, waarvan tenminste 1 grove den met eekhoornnest binnen het projectgebied. Zie Figuur 4.3 hieronder voor een impressie van de aangetroffen eekhoornnesten. Voor de exacte locatie van de nestbomen zie Figuur 4.4.

Figuur 4.3. Eekhoornnesten binnen projectgebied en directe omgeving.

Otter

De otter is niet kritisch met betrekking tot zijn verblijfplaats. Als schuilplaats gebruikt de otter zowel natuurlijke of kunstmatige holle ruimtes als dichte vegetaties. Dagrustplaatsen op de oever bevinden zich in dichte oevervegetaties (o.a. riet), struwelen en bosschages, maar ook in kunstmatige holten. De otters maken hierbij gebruik van boomstronken en wortelstelsels, oude hollen van bijvoorbeeld muskusratten of konijnen, constructies van takken en modder gemaakt door bevers, nissen onder bruggen of betonpijpen. De rustplaatsen zijn 50-100 cm in doorsnee en worden niet bekleed. De plek kan per dag verschillen (Zoogdierverseniging, z.d.). Binnen het projectgebied en directe omgeving is geen geschikt biotoop aanwezig voor deze soort. De aanwezigheid van otter is hierdoor uitgesloten.

Steenmarter

De steenmarter komt vooral voor in parklandschap, maar ook in volkomen bosloze gebieden, steengroeven en rotsige hellingen. De soort is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen en tegenwoordig zelfs in grote steden (Zoogdierverseniging, z.d.). Binnen het projectgebied zijn geen potentieel geschikte verblijfplaatsen voor de steenmarter aanwezig. In het projectgebied en directe omgeving zijn tevens geen sporen van de steenmarter (zoals uitwerpselen) aangetroffen. Dit tezamen met de beperkte grootte van het projectgebied ten opzichte van het totaal benodigde oppervlak aan leefgebied voor de steenmarter maakt dat de aanwezigheid van essentieel leefgebied voor de steenmarter binnen het projectgebied is uitgesloten.

Overige beschermde soorten landzoogdieren worden door afwezigheid van gekende populaties in de wijde omgeving en/of ongeschiktheid van het aanwezige biotoop uitgesloten voor te komen binnen het projectgebied en directe omgeving, uitgezonderd de grote bosmuis. De soort komt niet uit de bureaustudie (< 2,5 km afstand tot het projectgebied), maar is wel bekend uit de ruimere omgeving. Deze in opmars zijnde soort komt voor in allerlei soorten biotopen, mits er enige dekking is zoals lage begroeiing of verspreid liggende stenen. Zo komt hij voor in bosranden met weinig ondergroei, niet te nat rietland, parken, braakliggend land, duinen, heide en tuinen. Hij heeft een voorkeur voor oude open eiken- en beukenbossen, met een uitgebreide struiklaag en weinig ondergroei. De bosrand binnen het projectgebied voldoet (deels) aan het voorkeursbiotoop. Hierin is de aanwezigheid van essentieel leefgebied (zoals verblijfplaatsen) niet uitgesloten.

Negatieve effecten op landzoogdieren uitgezonderd de eekhoorn en de grote bosmuis zijn op voorhand uitgesloten.

Gevolgen van het project op de eekhoorn en de grote bosmuis wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Amfibieën

Zoals blijkt uit de bureaustudie zijn alpenwatersalamander en heikikker waargenomen in de omgeving van het projectgebied.

Alpenwatersalamander

Alpenwatersalamanders komt van nature niet voor boven de grote rivieren. Bovendien zijn de waarnemingen van alpenwatersalamander gedaan in een tuinvijver te Aalden en kunnen daarmee aangemerkt worden als niet wild. De aanwezigheid van (wilde) alpenwatersalamanders in het projectgebied en de directe omgeving is hierdoor uitgesloten.

Heikikker

De heikikker is een soort die erg kritisch is ten aanzien van zijn habitat. De habitat waar de heikikker wordt aangetroffen is in grote lijnen te kenschetsen als schraal, ietwat ruig en vochtig. De biotoop bestaat vooral uit heide, hoogveen, laagveen en half-natuurlijk grasland. Daarbij komt de heikikker voor in relatief voedselarme, zwak zure, wateren (BIJ12, 2018). Binnen het projectgebied en directe omgeving is voorgenoemd biotoop niet aanwezig. De aanwezigheid van heikikker is hierdoor uitgesloten.

Overige beschermde soorten amfibieën worden door afwezigheid van gekende populaties in de wijde omgeving en/of ongeschiktheid van het aanwezige biotoop uitgesloten voor te komen binnen het projectgebied en directe omgeving.

Negatieve effecten op amfibieën zijn op voorhand uitgesloten.

Reptielen

Zoals blijkt uit de bureaustudie zijn levendbarende hagedis en ringslang waargenomen in de omgeving van het projectgebied.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis is een soort van heide- en hoogveengebieden. Binnen het projectgebied en directe omgeving is voorgenoemd leefgebied niet aanwezig. Tevens dient het niet als verbinding tussen verschillende gebieden. De aanwezigheid van levendbarende hagedis is hierdoor uitgesloten.

Ringslang

De ringslang komt in Drenthe bijna uitsluitend voor in natuurgebieden. Veentjes, heide en hoogveenrestanten, ruige bosranden vormen geschikt leefgebied (Van Uchelen, 2010). Binnen het projectgebied en directe omgeving is voorgenoemd leefgebied niet aanwezig. De aanwezigheid van ringslang is hierdoor uitgesloten.

Overige beschermde soorten reptielen worden door afwezigheid van gekende populaties in de wijde omgeving en/of ongeschiktheid van het aanwezige biotoop uitgesloten voor te komen binnen het projectgebied en directe omgeving.

Negatieve effecten op reptielen zijn op voorhand uitgesloten.

Dag- en nachtvlinders & libellen

Zoals blijkt uit de bureaustudie is de libel noordse winterjuffer waargenomen in de omgeving van het projectgebied. Deze soort plant zich voort in petgaten en sloten in laagveenmoerassen, meestal met lisdodde en riet. Daarnaast ook plassen met brede rietkraag of andere

laagveenachtige vegetatie. De soort overwintert op beschutte plaatsen in heidevelden, velden van pijpenstrootje en halfopen (moeras)bossen met ondergroei van pijpenstrootje (Vlinderstichting, z.d.). Binnen het projectgebied en directe omgeving zijn voorgenoemde biotopen niet aanwezig. De aanwezigheid van noordse winterjuffer is hierdoor uitgesloten.

Overige beschermde soorten dag- en nachtvlinders & libellen worden door afwezigheid van gekende populaties in de wijde omgeving en/of ongeschiktheid van het aanwezige biotoop uitgesloten voor te komen binnen het projectgebied en directe omgeving. Negatieve effecten op dag- en nachtvlinders & libellen zijn op voorhand uitgesloten.

Flora

Uit de bureaustudie zijn geen beschermde soorten planten naar voren gekomen uit de omgeving van het projectgebied. Deze worden gezien het grotendeels (sterk) verstoorde, omgewoelde karakter van het projectgebied en/of de biotoop-specifieke eisen die die planten aan hun standplaats stellen, ook niet verwacht. Negatieve effecten op planten zijn op voorhand uitgesloten.

Overige soortgroepen

Uit de bureaustudie zijn geen beschermde overige soortgroepen naar voren gekomen uit de omgeving van het projectgebied. Deze worden door afwezigheid van gekende populaties in de wijde omgeving en/of ongeschiktheid van het aanwezige biotoop uitgesloten voor te komen binnen het projectgebied en directe omgeving. Negatieve effecten op overige soortgroepen zijn op voorhand uitgesloten.

4.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 4.2 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het projectgebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan. In Figuur 4.4 zijn de exacte locaties van de boomholten en eekhoornnesten weergegeven.

Tabel 4.2. Mogelijk aanwezige beschermde soorten in het projectgebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Overige algemene broedvogels	Artikel 3.1	Waarschijnlijk	Opgaande vegetatie binnen projectgebied biedt geschikte nestgelegenheid.
Vleermuizen	Artikel 3.5	Nog onduidelijk	Holten in bomen potentieel geschikte verblijfplaatsen, opgaande vegetatie mogelijk onderdeel foerageergebied en vliegroute.
Eekhoorn, Grote bosmuis	Artikel 3.10	Waarschijnlijk	Waarschijnlijk (in gebruik zijnde) verblijfplaatsen binnen projectgebied en directe omgeving.

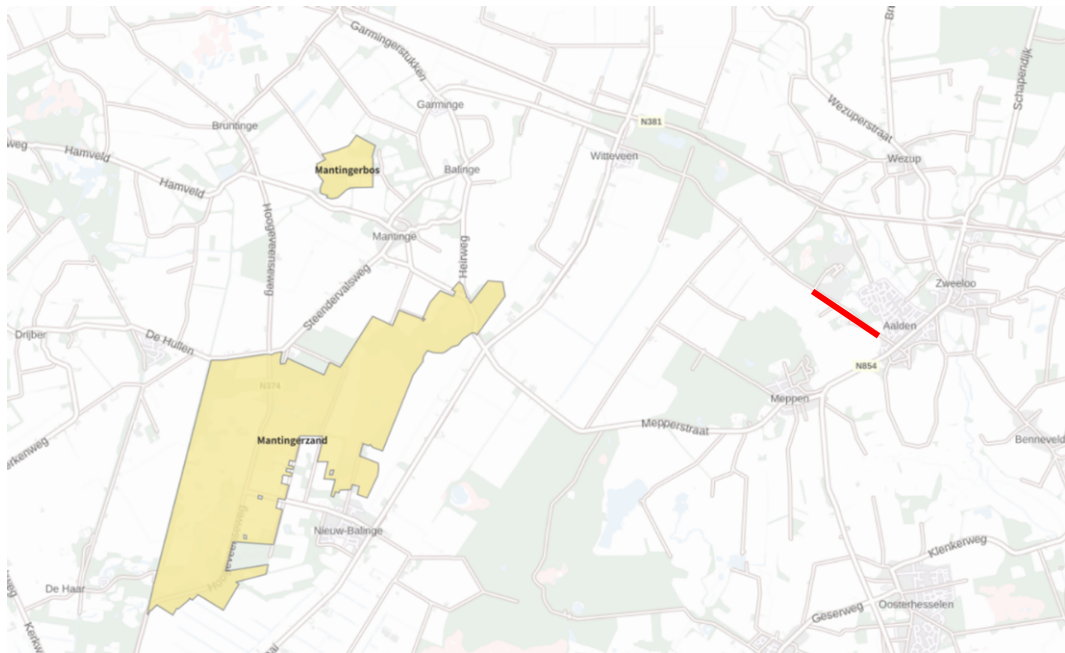
Figuur 4.4. Locaties boomholten (in groen) en eekhoornnesten in rood binnen projectgebied en directe omgeving.

4.3 Beschermde gebieden

4.3.1 Natura 2000-gebieden

Het projectgebied ligt niet in Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden Mantingerzand en Mantingerbos liggen op respectievelijk 4 en 6 kilometer afstand ten westen van het projectgebied. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Habitatrichtlijn en bevatten voor stikstofdepositie gevoelige habitattypen.

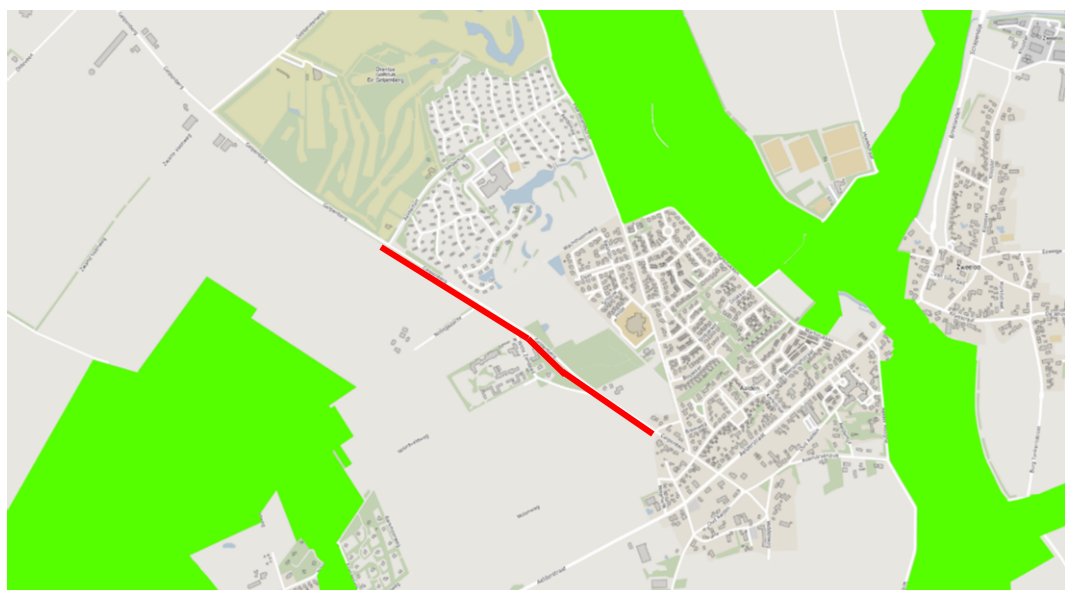
In Figuur 4.4 is de ligging van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden ten opzichte van het projectgebied weergegeven.

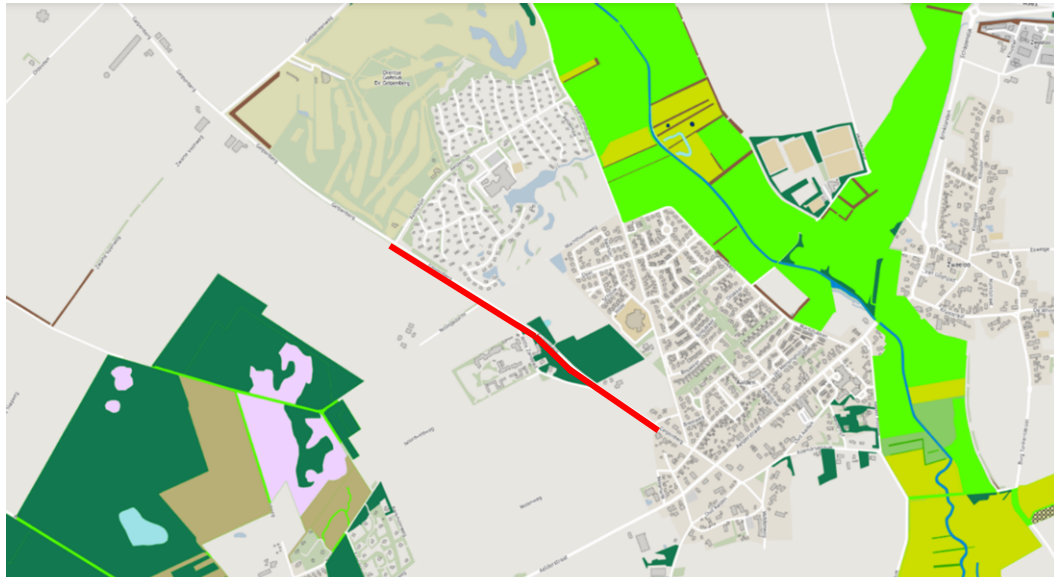
Figuur 4.4. Ligging dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden (in geel) ten opzichte van het projectgebied (rode lijn). Bron: Aeries Calculator (geraadpleegd 8 maart 2022).

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

In het projectgebied is geen NNN-gebied aanwezig. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied is op circa 450 meter ten zuidwesten van het projectgebied gelegen, zie Figuur 4.5. De beheertypen die hier het dichtst bij het projectgebied gelegen zijn, zijn Dennen-, eiken-, en beukenbos (N15.02) en Droge heide (N07.01). In Figuur 4.6 is de ligging van de beheertypen ten opzichte van het projectgebied weergegeven. Hieruit blijkt dat het bosgebied binnen het projectgebied beheert wordt als Dennen-, eiken-, en beukenbos. De ambitie is om dit bosgebied te beheeren onder beheertype Droog bos met productie (N16.03).

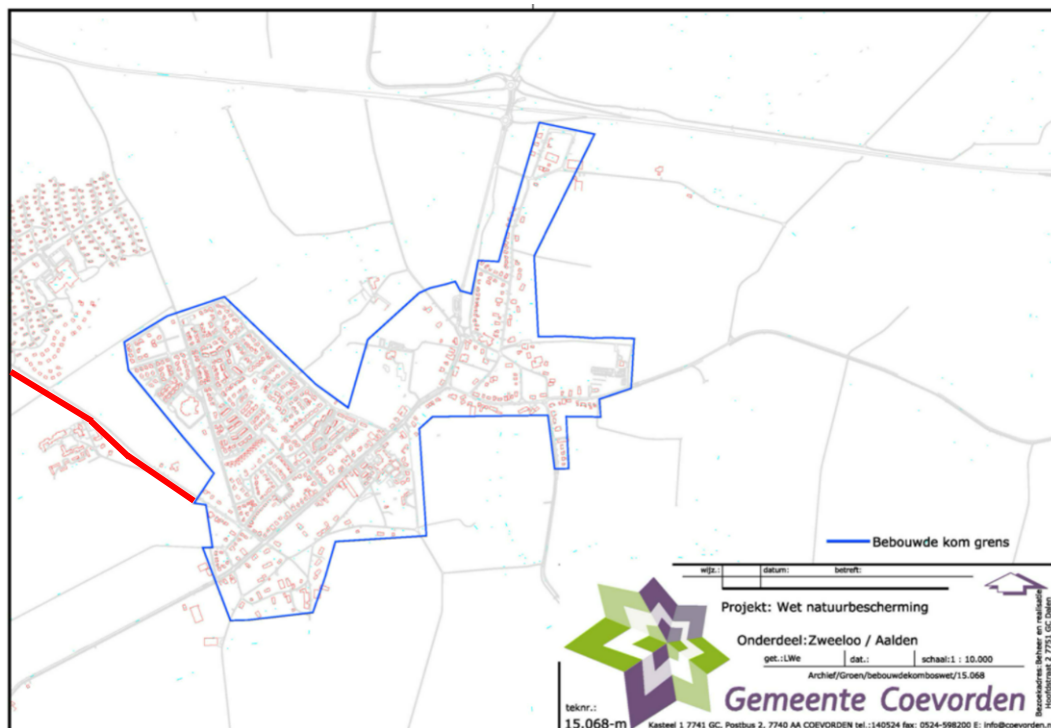
Figuur 4.5. Ligging dichtstbijzijnde NNN-gebieden (in groen) ten opzichte van het projectgebied (rode lijn). Bron: Geoportaal Drenthe (kaart NNN-gebieden).

Figuur 4.6. Ligging beheertypen ten opzichte van het projectgebied (rode lijn). In donkergroen beheertype N15.02 Dennen-, eiken-, en beukenbos. Bron: Geoportaal Drenthe (kaart Natuurbeheerplan 2021).

4.3.3 Bescherming van houtopstanden

De binnen het projectgebied aanwezige bomen maken onderdeel uit van een bosgebied buiten de bebouwde kom. Zie Figuur 4.7 voor de ligging van de bebouwde kom Wet natuurbescherming ten opzichte van het projectgebied.

Figuur 4.7. Ligging bebouwde kom Wet natuurbescherming ten opzichte van het projectgebied (rode lijn). Bron: Bomenverordening gemeente Coevorden 1999 (geldend van 26-10-2018).

De aanwezige bomen vallen onder de definitie van een ‘houtopstand’ zoals bedoeld in de Wet natuurbescherming (bos groter dan 10 are of een rijbeplanting die uit meer dan 21 bomen bestaat). Conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming geldt een verbod op gedeeltelijk of geheel te vellen of doen vellen van dergelijke houtopstand, zonder voorafgaande melding daarvan bij de Gedeputeerde Staten. Het bosgebied waar de bomen onderdeel van zijn, is groter dan 10 are, derhalve is een melding noodzakelijk.

Gevolgen van het project op houtopstanden wordt in hoofdstuk 5 behandeld.

5 Toetsing

In [paragraaf 5.1](#) is de effectbepaling van het plan gegeven. In [paragraaf 5.2](#) worden de werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). Indien vervolgstappen aan de orde zijn, is dit aangeven in een tekstkader. In [paragraaf 5.3](#) wordt het plan getoetst aan het beschermingsregime van het NNN-gebied en de Wet natuurbescherming (Wnb).

5.1 Effectbepaling plan

De volgende biotopen worden beïnvloed door het voornemen:

- *De watergang wordt gedempt en verlegd;*
- *Bomen in de rand van het bosgebied worden gekapt;*
- *Kruid- en struikvegetatie wordt verwijderd;*
- *Wegverlichting langs de Gelpenberg wordt aangepast.*

5.2 Toetsing effect op beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat het projectgebied een potentieel geschikt (essentieel) biotoop biedt voor algemene broedvogels, vleermuizen, de eekhoorn en de grote bosmuis (zie ook Tabel 4.2). Om deze reden is er enkel op deze soort(groep)en een potentieel effect aan de orde. De onderstaande effectbeoordeling richt zich alleen op deze soort(groep)en. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten en ondervinden geen effect van het voornemen.

5.2.1 Overige algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door werkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli¹) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Wet Natuurbescherming aan de orde.

Zo kunnen in het projectgebied nesten gebouwd worden door algemeen voorkomende soorten met name in het bosgebied t.h.v. het COA. Indien nesten aanwezig zijn mogen deze tijdens de broedperiode (en wanneer deze in gebruik zijn) niet verwijderd of verstoord worden.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het projectgebied (waar de werkzaamheden plaatsvinden) en de omgeving vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het projectgebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een deskundig ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het projectgebied dan worden locatiespecifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het projectgebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden totdat het nest niet meer in gebruik is.

5.2.2 Vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermde soorten en staan vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In het kader van de Wet natuurbescherming is daarom een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van

¹ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

vleermuizen neergelegd die in principe niet overtreden mogen worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling.

Het is niet uitgesloten dat er een vliegroute van vleermuizen langs de Gelpenberg aanwezig is. Met de ontwikkeling blijft een eventuele vliegroute intact. In de gebruiksfase zal geen extra nachtelijke verlichting aanwezig zijn ten opzichte van de huidige situatie. Wel dient tijdens de aanleg van het fietspad rekening gehouden te worden met vleermuizen, door tijdens het actieve seizoen van vleermuizen (15 april – 15 oktober) geen op de aanwezige bomen uitschijnende felle verlichting te gebruiken tijdens de schemer en nacht. Hierdoor zijn negatieve effecten op vliegroutes van vleermuizen uit te sluiten.

Tevens is niet uitgesloten dat er verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen binnen het projectgebied aanwezig zijn. Door kap van deze bomen is mogelijk sprake van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast kan het projectgebied in gebruik zijn als foerageergebied. Het bosgebied t.h.v. het COA kan onderdeel uitmaken van voor vleermuizen essentieel foerageergebied. Met de kap van bomen in dit bosdeel kan deze functie aangetast en/of verstoord worden.

Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied aanwezig zijn is kap van de bomen in overtreding met de wet. Een dergelijke aantasting, verstoring of vernietiging is in strijd met de Wet natuurbescherming. Voor deze overtreding (en daarbij de uit te voeren activiteit) is een ontheffing nodig.

Met de kap van bomen in het bosgebied t.h.v. het COA is een vervolgonderzoek naar het voorkomen van vleermuizen noodzakelijk. Hierbij wordt de functie van het projectgebied en tevens het effect van het project op deze eventueel aanwezige verblijfplaatsen bepaald, evenals de eventueel benodigde maatregelen om de gunstige staat van instandhouding te borgen.

Nader onderzoek vleermuizen

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is nader onderzoek naar het gebruik (verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied) van het projectgebied door vleermuizen noodzakelijk. Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om het projectgebied meerdere malen verspreid over het actieve seizoen van de soorten (tussen april en oktober) te bezoeken voor het vleermuisonderzoek.

5.2.3 Eekhoorn

Tijdens het terreinbezoek zijn nesten van de eekhoorn (alsook eekhoorn zelf) waargenomen binnen het projectgebied en directe omgeving. Door kap van de nestbomen en/of bomen in de directe omgeving van de nestbomen is mogelijk sprake van het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van eekhoorns.

Nader onderzoek in de kwetsbare periode (voortplantingsperiode) is nodig om het daadwerkelijk gebruik van de nesten door eekhoorns vast te kunnen stellen.

Nader onderzoek eekhoorn

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is nader onderzoek nodig naar het in gebruik zijn (door eekhoorns) van de aangetroffen eekhoornnesten binnen het projectgebied en directe omgeving. Hiervoor is het nodig om het projectgebied in het voortplantingsseizoen van de eekhoorn te bezoeken (in dit geval van mei tot in juli, de periode waarin het kraamnest gebouwd wordt). Dit onderzoek kan gecombineerd worden met het onderzoek naar vleermuizen.

5.2.4 Grote bosmuis

De bosrand binnen het projectgebied kan onderdeel uitmaken van essentieel leefgebied voor de grote bosmuis. Met het verleggen van deze bosrand door de aanleg van het fietspad kunnen essentiële onderdelen van het leefgebied zoals verblijfplaatsen verstoord, aangetast en/of vernietigd worden.

Nader onderzoek naar de grote bosmuis is nodig om het daadwerkelijk gebruik van het projectgebied door deze soort vast te kunnen stellen.

Nader onderzoek grote bosmuis

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is nader onderzoek naar het gebruik van het projectgebied door de grote bosmuis noodzakelijk door middel van inloopvallen in de nazomer/najaar. Dit onderzoek kan gecombineerd worden met het onderzoek naar vleermuizen.

5.2.5 Conclusie beschermde soorten

Met de voorgenomen kap in het projectgebied kunnen eventueel aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen, eekhoorns en grote bosmuizen alsook vleermuisfoerageergebied verstoord, aangetast en/of vernietigd worden. Dit is in strijd met de Wet natuurbescherming. Nader onderzoek is noodzakelijk naar het daadwerkelijke gebruik en de functie van het projectgebied voor vleermuizen, eekhoorns en grote bosmuizen. Daarnaast dient verstoring van langsvliegende vleermuizen door gebruik van felle, nachtelijke verlichting tijdens aanlegwerkzaamheden tussen april en oktober voorkomen te worden.

Tevens kunnen nesten van overige, algemene broedvogels binnen het projectgebied en directe omgeving aanwezig zijn. Aantasting, verstoring en/of vernietiging hiervan dient te worden voorkomen.

Indien vaste, in gebruik zijnde verblijfplaatsen van vleermuizen, eekhoorns en grote bosmuizen en/of essentieel vleermuisfoerageergebied in het projectgebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van de omgevingsvergunning, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe ontwikkeling in, of in de directe omgeving van het projectgebied. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het projectgebied voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals vleermuis- en eekhoornkasten.

Voor de uitvoerbaarheid van het project dient in geval van aanwezige rust- en verblijfplaatsen een ontheffing verkregen te worden indien overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming niet voorkomen kunnen worden. Voor het verkrijgen van de ontheffing dient

te worden voldaan aan drie voorwaarden (criteria). Hieronder is benoemd aan welke criteria voldaan moet worden.

- geen andere bevredigende oplossing/alternatieven.
- sprake is van een geldig wettelijk belang.
- geen effect op de staat van instandhouding van de soort.

Zoals uit bovenstaande tekst naar voren komt is het mogelijk aan de orde dat een ontheffing Wnb – soortbescherming aangevraagd moet worden. Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een mitigatieplan opgesteld te worden en dient het voornemen nauwkeurig onderbouwd te worden. Wanneer op basis van onder andere dit mitigatieplan en de beschrijving van het voornemen een ontheffing verleend wordt door het bevoegd gezag (provincie Drenthe), is het project uitvoerbaar bevonden.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Effecten op Natura 2000-gebieden

Het projectgebied ligt niet in Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden Mantingerzand en Mantingerbos liggen op respectievelijk 4 en 6 kilometer afstand ten westen van het projectgebied. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Habitatrictlijn en bevatten voor stikstofdepositie gevoelige habitattypen.

Aanwijzing tot Natura 2000-gebied vindt plaats op basis van het voorkomen van specifieke soorten en/of habitattypen. Voor deze soorten en habitattypen worden doelen benoemd met betrekking tot aantal, oppervlakte en kwaliteit van het habitat of leefgebied, de zogenaamde instandhoudingsdoelen.

Gezien de afstand liggen deze Natura 2000-gebieden buiten het invloedsgebied van het project wat betreft alle storingsfactoren (zoals verstoring door geluid, trillingen en licht), met uitzondering van een toename van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase. Sinds 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurherstel in werking getreden, waarbij alle aanlegactiviteiten voor wat betreft stikstofdepositie zijn vrijgesteld van de Wnb-vergunningplicht.

5.3.2 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor wat betreft de NNN is bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen NNN binnen het projectgebied. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. In de omgeving van het projectgebied liggen wel NNN-gebieden. Ook significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN in de nabijheid van het project kunnen worden uitgesloten. De ontwikkeling in het projectgebied heeft geen effect op de directe omgeving van het projectgebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor NNN geen belemmeringen. Het NNN-beleid staat de uitvoering van het plan niet in de weg.

5.3.3 Bescherming van houtopstanden

Binnen het projectgebied wordt waarschijnlijk een klein deel van een houtopstand gekapt die beschermd is in het kader van de Wet natuurbescherming. De precieze grootte van het te kappen deel is echter nu nog niet geheel duidelijk. Voor kap van houtopstanden buiten de bebouwde kom Wnb geldt dat het bevoegd gezag hierover een uitspraak moet doen. Hiervoor geldt een meldingsplicht. Een melding over de kap dient te worden gedaan bij de provincie Drenthe. Ten gevolge van de kap van beschermde houtopstanden geldt een compensatie/herplantingsplicht.

6 Bronnen

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Buizerd, Heikikker, Huismus, Ruige dwergvleermuis en Steenuil.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Overig:

Aerius Calculator

Gemeente Coevorden (bomenverordening 1999)

Natura2000.nl

NDFF, 2017-2022

Provincie Drenthe (kaartviewer Omgevingsverordening en Natuurbeheerplan)

SOVON (soortinformatie)

Vlinderstichting (soortinformatie)

Zoogdiervereniging (soortinformatie)

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten. Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblaauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaat
	pimperlblaauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblaauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis
	gladde slang		bruinvis dwergpotvis
	muurhagedis		gestreepte dolfijn
	zandhagedis		gewone dolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts		grijze dolfijn
	kleine vlotvaren		kleine zwaardwalvis
Vissen	steur		narwal
	houting		orka
Weekdieren	bataafse stroommossel		tuimelaar
	platte schijfhoren		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket, zomerschroeforchis		noordse vinvis, potvis
	drijvende waterweegbree		butskop
	groenknolorchis		dwergvinvis
	kruipend moerasscherm		griend, witte dolfijn
			spitsdolfijn van gray

Tabel B (1). “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparelmoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimperlblauwtje		Damhert
	Duinparelmoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote parelmoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimperlblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoornpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbesparelmoervlinder		Konijn*
Reptielen	Veenhooibeestje		Molmuis
	Veldparelmoervlinder		Ondergrondse woelmuis*
	Zilveren maan		Ree*
	Adder		Rosse woelmuis*
Libellen	Hazelworm		Steenmarter
	Levendbarende hagedis		Tweekleurige bosspitsmuis*
	Ringslang		Veldmuis*
	Beekkrombout		Veldspitsmuis*
	Bosbeekjuffer		Vos*
	Donkere waterjuffer		Waterspitsmuis
	Gevlekte glanslibel		Wezel**
	Gewone bronlibel		Wild zwijn
	Hoogveenglanslibel		Woelrat*
Kevers	Kempense heidelibel		Vliegend hert
	Speerwaterjuffer		

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn. Voor Limburg geldt dat in bepaalde perioden van het jaar de hazelworm, levendbarende hagedis, steenmarter en de eekhoorn vrijgesteld zijn.

Tabel B (2). Per provincie vrijgestelde “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a. (aangegeven met een ‘x’ of ‘*’).

Soort	Provincie	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Flevoland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg
Aardmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bastaardkikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bruine kikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing		x	x	x			x		x	x	x		x
Dwergmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eekhoorn													(*)
Egel		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone bosspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm													(**)
Hermelijn		x	x	x			x		x	x			x
Huisspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kleine watersalamander		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis													(***)
Meerkikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Molmuis													x
Ondergrondse woelmuis		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Ree		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter		x											(****)
Tweekleurige bosspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Veldmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel		x	x	x			x		x	x			x
Wild zwijn												x	
Woelrat		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

(*) = vrijgesteld maart–april en juli t/m november (**) = vrijgesteld in juli t/m september, (***) = 15 aug t/m 15 okt, (****) = 15 aug t/m feb ([Wijzigingsverordening](#), provincie Limburg, 2017)

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groensteel	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Ruw parelzaad
	Berggamander	Honingorchis	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalketrip	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Karhuizeranjer	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karwijselie	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere distel
	Breed wollegras	Knollathyrus	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Trosgamander
	Dennenorchis	Korensla	Veenbloembies
	Dreps	Kranskarwij	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kruiptijm	Vroege ereprijs
	Franjementiaan	Lange zonnedaauw	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde ridderspoor
	Geplooid vrouwenmantel	Moerasgamander	Wilde weit
	Getande veldsla	Muurbloem	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Pijlscheefkalk	Zweedse kornoelje
	Groene nachtorchis		

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel D worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel D. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk).

De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Overgangsrecht

In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

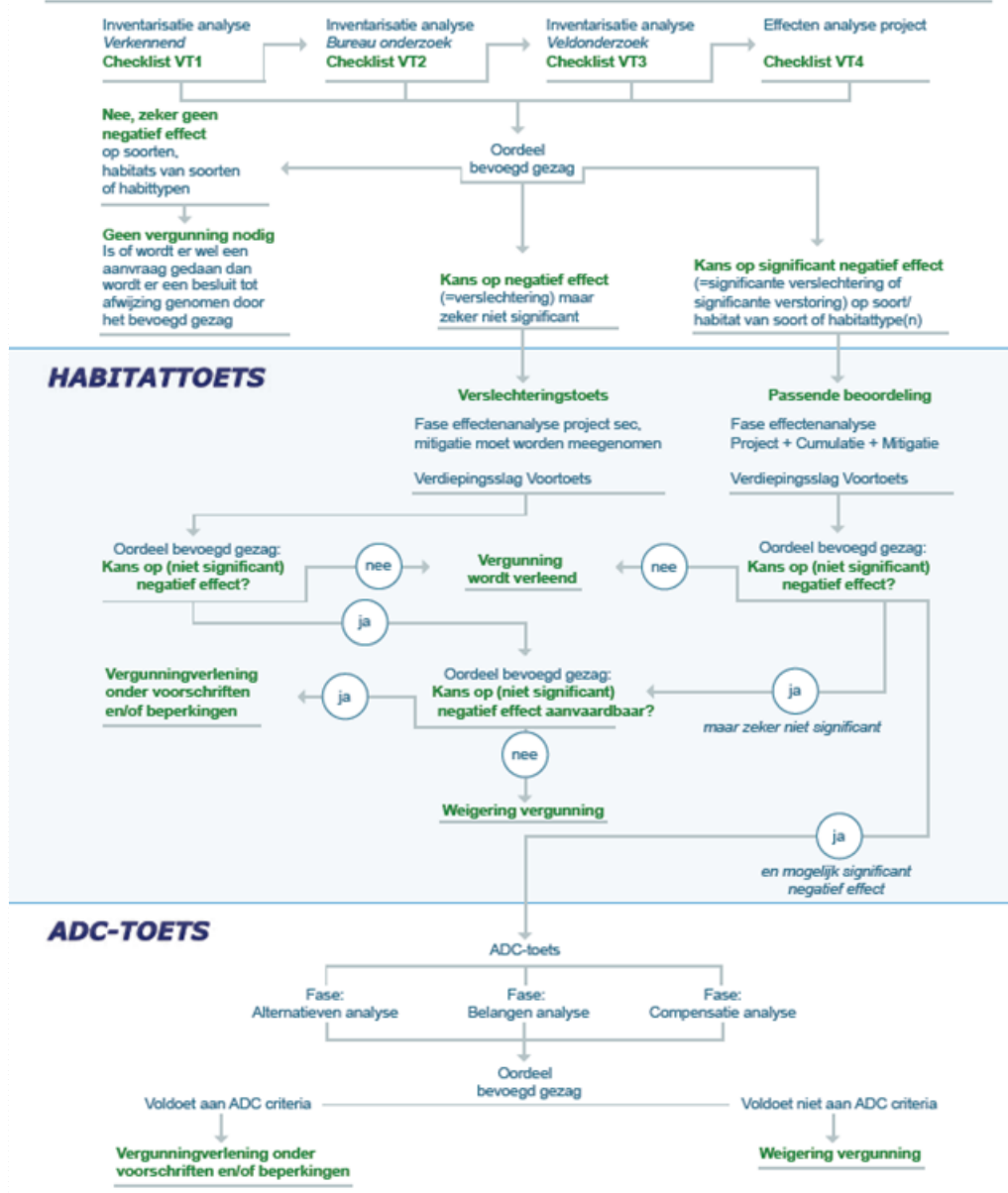
Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Stroomschema vergunningsprocedure

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Deze is ook van kracht onder de huidige Wet natuurbescherming. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
 Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Zutphenseweg 31D
7418 AH DEVENTER
Postbus 321
7400 AH DEVENTER

E. reinoud.vermoolen@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl